

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ft.
Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizethetni: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztely P. kereskedéseiben
Egyes szám ára 5 kr. o. é.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordatca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztely Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haenstein és Vogler Uriutca 13. Lang et Schwarz, Fördötca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyiltér sora 20 kr.

Előfizetés

„Kolozsvári Közlöny“-re.

Megjelen naponként
egész nagy iven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft o. é.
nyolcz hóra 8 „ „ „
félévre 6 „ „ „
évnegyedre 3 „ „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőség-hez küldendők be.

A „Kolozsv. Közlöny“
szerkesztősége.

Bécs, május 10.

—r. A bécsi tudomány-egyetem diszter-mében végbe ment a közös szavazás.

Mindkét delegáció, mint egy ember, megmaradt saját álláspontja mellett, a minék következtetése az lón, hogy abszolút szótöbbség hiányában határozat nem hozható.

Nem akarjuk szépíteni a dolgot; kétség-telenül hézagot jelez ily eredmény lehetősége a törvényben, melyet kizsákmányolni bizonyára nem fognak elmulasztani azok, kiktől annyi ígéret dacára hasztalan várt az ország e tekintetben egy mentő gondolatot, egy helyesebb megoldási modust.

Am elő vele, itt az alkalom; mutassa meg a közös ügyeket elismerő balközép, miként lehet ily bajon segíteni?

Létezik egy javaslat a balközép részéről a közös ügyek tárgyalásának módjára nézve. A kik a 65-ki országgyűlés folyamára emlékeznek, tudni fogják a hatvanhetes bizottság baloldali kisebbségének e tekintetbeni terveit.

Miben fekszik azok súlypontja?

Az esetről-esetre kiküldendő deputatiókban.

Mint hogy pedig világos, hogy az esetről-esetre kiküldendő deputatiók ép úgy nem fognak megegyezhetni egyes kérdésekre nézve, mint ezt a jelen alkalommal az állandó delegatiók intézményénél tapasztaltuk, — mit javasol a hatvanhetes bizottság kisebbsége a csomó megoldására?

Ő felsége, az alkotmányos király hatalomszavát veti a mérlegbe; ő elé állítja a kérdést mint supremum forum elé, melynek döntő határozatától nincs többé felelő.

De vajjon mi következik e tervezetből?

Vajjon az, ki maga is csak oly módot tud javaslatba hozni, a közös ügyek tárgyalására, mely mellett a szavazás általi megoldás ép oly lehetetlenné válhatik, mint a mily lehetetlenné vált az a jelen esetben; jogositva van-e oly lehetőség miatt, mely saját javaslatának is egyik bűnét képezi, azon intézményt elítélni, melynek lényegét saját javaslatában is kénytelen volt acceptálni?

Jogositva van-e azon baloldal, melynek tervezete szerint az esetről-esetre kiküldendő deputatiók szintén nem hozhatnának egy és más esetben szavazattöbbség nem léteben határozatot, a delegatiókat azért elítélni, mert azok ez esetben ugyancsak szavazattöbbség hiányában szintén nem hozhattak határozatot?

Mert hiszen azon különbség, mely van a baloldal propositiója és a delegatiókat megalkotó törvény közt a tekintetben, hogy amaz az eldöntést a koronára bizza, ez a szavazatok egyenlősége esetében határozott utasítást nem

foglal magában, legkevésbé sem alterálja a delegatiók eszméjét lényegében, a mennyiben az állandó delegatióval intézményénél éppen úgy lehet decretálni egyenlő szavazatok esetében a korona votumát, mint az esetről-esetre kiküldendő deputatióknál.

Ha tehát a baloldal által javaslatba hozott esetről-esetre kiküldendő deputatiókra nézve szintén fenáll azon lehetőség, hogy szavazattöbbség nem léteben határozatot nem hozhatnak, s ha más részről a delegatiók intézményénél éppen úgy decretálható ily esetben a korona szentesítése, mint a deputatióknál, mit mondjunk a baloldal eljárásáról, mely a jelenlegi közös szavazás indokából kovácsol fegyvert a delegatiók intézménye ellen?

De ha a delegatiók intézményénél ép úgy alkalmazásba vehető egyenlő szavazatok esetében a korona szentesítése, mint a baloldal által javasolt tervezetben, ugyan miért tenni ki, fogják mondani sokan, a delegatiók intézményét ily kétségtelenül kellemetlen eventualitásnak, minő volt a mai közös szavazás?

Igaz, a mai közös szavazás eredménye deprimáló hatással volt még az intézmény barátaira is; de vajjon eszélyes, politikus s igazolt lett volna-e a törvényhozás részéről decretálni oly megoldási módot, mely mindazt az odiumot, mindazt a keserűséget, mely főleg a delegatiók elé kerülő kérdések egy némelyikében a két államfél lakói között elvitáhatatlanul lábra kaphat, reá hárítani a koronára, melynek tekintélye és magas fensége kénytelen volna az egyik vagy másik félre okvetlenül sértő határozat vedpajzsául szolgálni?

Az uralkodó személyének fensége, a korona fénye és tekintélye, az államiság és a koronás fejedelem közti kapcsolat eszméje, vajjon nyerni fogna-e az által, ha oly kérdések eldöntésére kényszerítették az uralkodó, melyekben a két állam delegatiójának tagjai sok esetben a hazaárulás vádját sem kerülhetnék ki, ha egyik, vagy másik közülök nem az ország érdekének megfelelően hitt irányban szavazna; ha pártállást kényszerítették elfoglalni az, kinek mindenki fölött kell állania?

Ez volt az indok, hogy a két törvényhozás inkább fenhagyta azon lehetőséget, mely ma bekövetkezett, mintsem hogy kényszerítette volna a fejedelem személyét a képzelt legeszélytelenebb posztóba.

Nincs tehát okuk, még kevesebb joguk a baloldal férfainak recriminációkra a jelen alkalomból a delegatiók ellen, mindaddig, míg oly javaslattal nem tudnak fellépni, mely a vélt gyógyszer helyett politikailag káros következményeket nem hoz létre.

A míg ezt nem teszik, recriminációkban hasonlítanak azon politikushoz, ki a magyar törvényhozási intézményt elítélné csak azért, mert Magyarország törvénykönyvében nincs provideálva arról, hogy ha a képviselő és főrendiház valamely törvényjavaslatra nézve megegyezni nem tudnak, törvény jöhessen létre.

Várjuk a baloldal újabb propositióit.

Bécsi levél.

Május 9-én.

Időjárásunk még mindig nem akar kiközkenni a rendes kerékvágásából, boros, esős napok járnak; ez azonban nem akadályozza a nagyszámú idegeneket a kiállítás tömeges látogatásában. — A bécsi kényelemhez szokott bürger azonban nem

igly gondolkozik, s családi nyugalomát nem igen áldozza fel az időjárás szépségeinek; gondolja, várhatok, míg megérkezik a szép napok; igaza van, ő nincs egy pár héti ittmulatásra szorítva, mint az idegenek nagy része, kiknek ez a méreg drágaság, mely itt észlelhető, elveszi minden kedvöket a hosszabb ittmulatástól. — No de a mint a jelekből gyanítani lehet, talán felettünk is kitisztul az ég ma holnap, akkor lesz még valódi zárandokolás a Prateren keresztül.

Megvallva az igazat, ma még nem sokat látunk, a legtöbb nemzet még most van elfoglalva a rendezési munkálatokkal. — Sveitz és Belgium kiemelendő, mely államok már csaknem kész be rendezéssel fogadják a látogatókat, míg a hideg angol, ilyenforma feliratot függesztett ki: „tilos a bemenet“. — Nem szereti, ha munkája közben kíváncsi szemek háborgatják.

Május 15-én nagyszerű jeleneteknek lesz színhelye a kiállítási palota. — Ekkor tartatik meg a nagy concert, Strauss személyes vezetése mellett, mely alkalommal ő felsége is az összes udvari vendégekkel, csász kir. hercegekkel, emelik az ünnepély fényét megjelenésük által. — Különben megjegyzendő, hogy a bécsiek közül nem igen van szorgalmasabb látogatója a kiállításnak, mint királyné ő felsége; mindegyre megjelen egyik vagy másik osztályban s érdeklődéssel kérdezősködik e vagy ama tárgyak felől, melyek ő felsége előtt ismeretlenek.

Ázsia népei közül a japánok mellett, — kiktől mult levelemben tettem említést, ki kell emelnünk a perzsákat, kik szép szőnyegkiállításukkal vonják magukra az általános figyelmet; e tekintetben az európai készítményekkel bátran versenyre szállhatnak anélkül, hogy szőgyenbe maradnának. — Selyem és más szövözetkeik már nem bírnak ily fontossággal. — E szőnyegeket nemcsak az üzlet ember bírni vonzerővel; sokat tanulhat itt az ethnographus, valamint mindazok, kik a népek mivelődés történelmére érdeklődéssel viseltetnek. — E cikkek nem csak az anyag vastagsága és puhasága által tűnnek ki, hanem különösen meglepő, az ékítés, melyben kelet népének phantaziája egész gazdagságában tükröződik vissza. — Oly csudás, a képzelet megragadó alakok vannak e szőnyegeken feltüntetve, minők csak kelet mosolygó ege alatt szülehetnek.

Utóbbi időben a látogató közönség kezd panaszkodni, a belépti jegyek különös osztályozása miatt, mely csakugyan igen megnehezíti azok használatát. — Csaknem minden osztálynak külön színű belépti jegye van, s ha ilyenhez nem juthatunk, a mi igen könnyen megtörténhetik az óriási forgalom miatt, le kell mondani a látogatói szándékról. — Valóban nem értjük, miért vitték által a bécsiek e kassziszterű elkülönítést egy ily intézményre is, melynek hátráltató befolyásáról minden pillanatban meggyőződhetünk. — Mily szép lett volna itt is a teljes egyformaság, egyenlőség, hogy gazdag és szegény, ur és szolga, katona és civil egyforma jeggyel jussanak be.

Egy néhányat megemlítenék a 26-féle különböző színű kártyákból. — A katona tiszték rózsapirosat, a honvédtiszték sárgát, a külföldi bizottsági tagok világos kéket, a kiállítási helyiségben foglalkozók téglavörösét, a munka vezetőik sárgát vörös csikkal, a kiállítók zöldet, a megbízottak zöldet vörös csikkal, a külföldi kiállítási bizottságok főhivatalnokai kéket, a főudvarmesteri hivatal világos zöldet, az osztrák kiállítási bizottság lilla színt, a hirlaptudósítók ismét sárgát kapnak; de ki tudná mindezeket előszámlálni. — Különben e színosztályozásoknak kétségkívül van annyi előnye, hogy az idegen vendégek, ismervé e színeket s azok hordozóit, jó előre tudják tájékozni magukat, csak addig baj ez, míg olyat közre kerithetünk, mert pl.

sok tudakozódásba kerül, míg a jegy-kiadó hivatal eligazodik, hogy ez hirlaptudósító, ez bizottsági tag, ez felügyelő, a más üzletvezető, a harmadik munkás stb.

A kiállítási katalogus ügye is élénken foglalkoztatja a közvéleményt, s általános a meggyőződés, hogy a kiyitel nem felel meg a célnak, ám-bár e nagy könyv elkészítésére már kiadtak egy milliót. — A betűsor rendezés nemcsak a látogatóknak hanem a kiállítóknak is megnehezíti a tájékozhatást, s így megtörténik, hogy napokig kell kutatni benne, míg a kiállító, saját terményeit és productumait megtalálja. — Talán jobb lett volna a tárgysorozat szerintit behozni, ezen könnyebb volna eligazodni, mert nagyobb benne a rendszer.

Az előbbi levelemben említett néger gyarmat, (wig-wam) csakugyan furcsa képet nyújt; akad is bámulója, talán legtöbb e fekete halandóknak, kik különös poszturákban guggolnak sátruk alatt, s bábész szemeket vetnek a látogatókra. Nappal még csak jól megy dolguk, az idő nem nagyon hűvös, de éjszaka bizony didereghetnek vékony sátruk alatt; no de mindig kéznél van a jó snaps, s nagyokat huznak belőle, ez némileg ellensúlyozza a külső temperaturát.

A virág, főzélék, gyümölcs kiállítás, tartama, mely az egyiptomi alkirály palotája mellett van, 15-ig meghosszabbított, tekintettel azon tömeges látogatásra, melynek a kiállítás ezen része még mindig örvend.

Arra a kérdésre, hogy mikor lesznek készen az illető országok a rendezéssel, még most sem lehet biztos feleletet adni. — Azt lehet mondani, hogy minden nemzet eléggé iparkodik, s ha június elejére, mégsem leszünk tökéletes rendben, ez nem a buzgalom hiányának, hanem azon számtalan akadálynak tulajdonítandó, melynek legyőzésére egy pár hét bizony kevés. Ez akadályok nagyobb része olyan, mit előre látni nem igen lehetett, hanem a működés közben merültek fel.

Gyergyó-Ujfalu, máj. 6.

T. cz. Szerkesztő ur!

Gyó.-Ujfaluban a felnőttek vizsgatételének szem- és fül- tanuja lévén, engedje meg a t. cz. szerkesztő ur az ott észlelt örömtelyes mozzanatokat becses lapjában közzétehetni.

A Gyó.-ujfalvi felnőttek iskolájában az 187 $\frac{2}{3}$ -ik iskolai tanévben nem szerint 100 férfi, és 56 nő nyert oktatást. Folyó hó 4-kén d. u. 2 órakor Salamon Alajos ker. főesperes, Ferenczi György járásszolgabíró, több idegen ur és urnők, s számos községi hallgatók jelenlétében vette kezdetét az ünnepélyes vizsgatétel.

Első rendben nők az olvasás, írás, főbéli és tábláni számolásban, férfiak az említettek kivül hazai történelem és földrajz, természettan és ügyiratokban adák ecclatans tüneteit saját hangyaszorgalmuk, s a tanítók ügybuzgalmának. Valóban ha a mult csak egy évtizednek lebbentjük is fel fátyolát, s az akkori és most divó tanrendszert paralizáljuk, utóbbi az eredményben óriási különbség, és előnyt tüntet fel. Ennek egyik főtenyezője kétségbe vonhatatlanul magas kormányunk azon nemes intenciójában nyilvánul, mely szerint az évenként tartatni szokott vándor tanítói gyűlések, s póttanfolyamok alkalmával a tanítókat mind az elméleti, mind a gyakorlati népnevelési tudományok magasabb, és korszerűbb niveaujára juthatni nemcsak utat nyit, de segélyt, s ez által ösztönt is ad, kik, így a szorgalmuk által elsajátított vívmány csiráját, elismerést érdemlő ügybuzgósággal iparkodnak gyermekünk, ifjaink és felnőtteink keblébe beoltani.

Lehetetlen itt meg nem említenem a mai kör igényelte szellemben gazdag Bálint Károly tiszt. kanonok és plebánus urnak a népnevelésügyében fáradozhatlan ténykedését, s azon nemes törekvésőt, melynélfogva nem kevés minden lehető alkalmat felhasználni, különben az előrehaladás iránt elég fogékonysággal bíró székely-atyámaival, a kor amaz intő szövegét „ma csak tudományval lehet

megtartani azt, mit őseink vérell szereztek" meg- és átértetni.

Nem kismérvű elismerést érdemel továbbá az oktatásban oly fényes eredményt előmutató Szabó Imre kántor-tanító, s Gál Gergely segéd-tanító ur, különösen azért is, mert a roncsoló toroklob járvány miatt az iskola bétöltése okozta hátrány legyőzése tekintetéből minden este 8-tól 11 óráig tanítottak.

Mint autentikus forrásból értesültem épp ily fényes eredményű volt a győ.-csomafalvi felnőttek vizsgatétele is, s hasonmértű elismerésbeni részesülést érdemel Gidró Antal kántor-tanító és Székely János segéd-tanító ur is.

Éljenek a derék és ügybuzgó népnevelők!

B. J.

A magyar delegatióból.

Bécs, máj. 9.

A delegatio 10 órákor Perczel Béla elnökle alatt saját helyiségén értekezletet tartott, melyben névszerinti felhívás útján konstatáltattott hogy 53 tag van jelen.

A kisorsolással az elnök javaslatára Károlyi György, gr. Sennyey Pál b. és Horváth Lajos bizattak meg. Elnök az együttes ülés után nyilvános ülésre hívja meg a delegatio tagjait. Ezután az együttes ülésbe indulnak.

A magyar delegatio tagjai 11 órára teljes számmal megjelentek az aulában s a padsorok jobbra eső felét, másik részét a későbbben gyülekezni kezdő osztrák tagok foglalták el.

A delegatusok által elfoglalt padok mögötti elkülönült sorokban számos közönség foglalt helyet. A nagy márvány teremben akkora volt a hidegség, hogy a jelenlevők föltett kalappal várták be az ülés megnyitását.

Együttes ülés.

A bécsi tudomány-egyetem dísztermében.

Az ülés kezdődik 11 óra 15 perczkor.

A kormány részéről jelen vannak: Andrássy Gyula gr., Kuhn b., Holzgethan b., Benedek Sándor, Mérey Sándor, Orozy Béla b., Hoffmann Lipót, Szentgyörgyi Gyula.

Az elnöki emelvényen: Perczel Béla, Schmerling Antal.

Jegyzők: Zichy Ferraris Viktor gr., Széll Kálmán, Zaillner dr.

Perczel Béla az együttes ülést megnyitja.

Zaillner dr. a birodalmi tanács delegatiójának jegyzője az ülés megnyitását németül adja tudtul.

Felolvastatik először az osztrák, azután a magyar delegatio tagjainak névsora.

Magyarok közül hiányzanak: Hunyady László gr., Károlyi Sándor gr., Keglevics Béla gr., Majláth

Antal gr., Olteanu János, Szapary Antal gr., Vay László báró, s így az osztrák delegatio tagjai hétélt többségben lévén, kisorsolás vált szükségessé.

Schmerling Antal lovag a következők neveit hozza ki az urnából: Kochanowsky Antal, Lichtenstein Frigyes hg., Fontana József, Forster Manó, Pinó-Friedenthal Bódog, Hasner Lipót, Vrbna-Freudenthal Rudolf gr.

Perczel Béla elnök jelenti, hogy a kisorsolás folytán a két delegatio tagjai egyenlő számmal lévén, kezdődik a szavazás.

Zaillner dr. jegyző olvassa az első kérdést németül.

Széll Kálmán jegyző olvassa az első kérdést magyarul. Az első kérdés így hangzik: „Meggzavazzák-e az országos bizottságok a közös hadsereg 1874. évi rendkívüli szükséglete 2-ik címének 1. tétele alatt a Wörndl-féle hátultöltő fegyverek és löszernek beszerzésére a két orsz. bizottság határozatai közt fenálló különbözetet 2.028,000 frrtal? Igen, vagy nem?”

Zaillner dr. jegyző olvassa a birodalmi tanács delegatiója tagjainak névsorát.

Igennel szavaztak a birodalmi tanács delegatiójának összes jelenlevő tagjai. (A névsort utána pótoljuk.)

Nemmel szavaztak a magyar delegatio összes jelenlevő tagjai. (A névsort pótoljuk.)

Perczel Béla elnök: a két elnök nem szavazván a feltett kérdésre „Igen“-nel 52. „Nem“-mel 52 tag szavazott; következőleg kijelentem, hogy az első kérdésre nézve a törvény által megkívánt abszolút többség nem jött létre.

Zaillner dr. az elnöki enuncziatiót németül ismétli.

Következett a 2-ik kérdés, mely így hangzik: Megszavazzák-e az országos bizottságok a közös hadügyminiszternek a közös hadsereg szükségleteinek 18-dik címében a katonai határőrvidékre 1870-dik évben tett 311,288 frrt 40 1/2 kr. és 1871-ik évben ugyanazon cím alatt tett 388 ezer 745 frrt 6 1/2 krnyi tulkiadásra a felmentést? Igen, vagy nem?

Széll Kálmán jegyző magyarul, Zaillner dr. németül olvassa fel a kérdést.

Nemmel szavaztak a birodalmi tanács, igennel a magyar delegatio összes tagjai.

Perczel Béla elnök kijelenti, hogy abszolút többség nem jött létre, mit Zaillner dr. németül ismételt. Ezután az ülés 1/4 órára felfüggesztetik.

A szünet alatt a magyar delegatio tagjai félre vonulva meghallgatják a jegyzőkönyvet.

Szünet után.

Perczel Béla megnyitja az ülést.

Dr. Zaillner és Széll Kálmán olvassák a jegyzőkönyveket.

veresen küldött a piacra, hogy ezek, mintha elient akarnának állani, félelmet költsenek. Charilaus király megijedvén ezen intézkedéstől, a Minerva templomába szaladt, mert azt hitte, hogy az egész dolog ellene irányul. Nemsokára elszállták félelmét, s annyira rávétek, hogy ő maga is tevékenyen támogatta Lykurgus tervét.

Lykurgus legelsőbbén a kormányt rendezte. Hogy jövőre nézve örökre megakadályozza, a köztársaságnak a királyi zsarnokság, és a féktelen demokrácia közötti ide s tova hanyattatását, mintegy ellensúlyozóul egy harmadik közeget állított fel a közé kető: a Senatus. A senatoroknak, — kik számra nézve huszonnyolczan, a két királylyal harmiczan voltak, — a nép mellé kellett állani, mihelyt a királyok visszaéltek hatalmukkal; ha ellenben a nép hatalma növekedett igen nagyra, a királyokat kellett ez ellen megoltalmazni. Helyes intézkedés volt ez, melynek segítségével Spárta mindig kikerülte azon erőszakos belső zavarokat, melyek eddig erőssen megingatták. Ezáltal lehetetlen volt téve mindenik félnek, a másikat leigázni; a senatus és a nép ellenére a királyok mítsem tudtak kivinni; ép oly kevésé tudott a nép tulsulyra vergődni, ha a senatus a királyokkal egyetértőleg járt el.

Egy harmadik esetre azonban nem gondolt Lykurgus, ha ugyanis a senatus élt vissza hatalmával. A senatus, mint közbeeső közeg a köznyugalom veszélye nélkül szövetkezhetett ugy a királyokkal, mint a néppel, de ezek az ellen nem egyesülhettek az állam veszélyezetése nélkül. Ez utóbbi nem is szünt meg felhasználni előnyös helyzetét, hogy hatalmát tulságoson kiterjessze, mely annyival is inkább sikerült, minthogy a senatorok csekély száma könnyűvé tette az egyetértést. Lykurgus utóda kiegészítette ezen hézagot, béhozta az Ephorok intézményét,*) mely a senatus hatalmát korlátolta.

Veszélyesebb s merészebb volt Lykurgusnak

*) E hatóság öt tagból állott, kiket a nép gyűlés egy évre választott. Ezek voltak az ugynevezett népközbenjárók, ügyeltek a törvények szigorú megtartására, a senatorok hivataloskodására, és a nép erkölcsére. Mint-hogy Schiller ez intézményről mítsem említ, szükségesnek véltem kiegészítésül ennyit megjegyezni az Ephorokról.

Perczel Béla és dr. Zaillner kijelentik, hogy a jegyzőkönyv hitelesítve van.

Perczel Béla 12 órákor az ülést eloszlatja.

A magyar országos bizottság ülése.

Kezdődik 3/4 1-kor.

Elnök: Perczel Béla.

A tegnapi ülés jegyzőkönyve hitelesítettik; továbbá hitelesítettik az együttes ülés jegyzőkönyvének hitelesítése végett tartott külön ülés jegyzőkönyve.

Olvasatnak a szentesítés alá terjesztendő határozatok az 1874. közös háztartásra az 1873. évi előirányzathoz kért póthitelek, s az 1872-ik évből eredt hitelmaradványok tárgyában hozott egyező határozatok illetőleg. Ezen közös megállapodással hozott határozatok ő Felsőházhoz szokott módon fel fognak terjesztetni.

Széll Kálmán olvassa a zárszámadások tárgyában hozott határozatokat és indítványozza, hogy miután azok egy részére egyező határozat nem jöhetett létre, adassanak ki a magyar delegatio határozatai a közös ministeriumnak. — Elfogadtatik. Ezzel az ülés eloszlott.

* * *

A legközelebbi ülés valószínűleg holnap délután 4 órákor fog tartatni, szentesített határozatok kihirdetése végett.

Nagyváradai borzasztó árviz.

A „Nagyvárad“ a következőket írja:

A felhőszakadás e hó 10-én délután 2 1/2 óra tájban keletkezett és tartott jéggel vegyesen csaknem 3 óra hosszágig. Északkeletről jött fel.

A városzerte történt szerencsétlenség főoka s nagyrészen előmozdítója a hidegser- és kálvária-utczát elválasztó vasuti töltés volt, melynek a Párizs-patakra épített víz-áteresztője a hegyeken öszszegyült s onnan lerohanó víztömeget szűkültánál fogva átbocsátani nem bírván, a 3 ölnyi magasságra felemelkedett ár — miután a vasut töltésének keleti oldalán levő telkeket s épületeket elborította — magának a kálvária- és hidegser-utczán át utat tört; honnan irányát a Párispatak felé vevén, a hidegser-utczában levő Stiedl Ferenc-féle új épületnek rontott, mely ellentállni nem bírván, csakhamar halomba omlott s így a minden oldalról öszszegyült víztömeg nemesak a Párizs-patak közelében levő, de még a távolabbi utczákat is sok helyen 4 láb magasságra elborította.

A szörnyű veszélyt azután fokozta a Stiedl-féle épület, melynek tetőzete s falainak nagy része az öszszeszorított medrű Párizs-patak folyóba rogyván, a víz nagy mennyiségét a már megtelt folyó irányából az országút-utca és a közkórház felé bocsátotta el, mely utóbbinak alsó osztályait több láb magasságra elborítván, az olasz városrész lej-

második intézkedése. — Ez ebben állott: felosztani az egész országot egyenlő részben a polgárok között, s a gazdagok és szegények közötti különbséget örökre megszüntetni. — E végre az egész Lacedomon harmincz ezer, Spárta környéke pedig kilenczezer részre osztották; mindenik rész élke nagy volt arra nézve, hogy egy család gazdagon megélhessen utána. — Spárta most egy szép, elragadó képet nyújtott, s maga Lykurgus is gyönyörködött e látványban, midőn e célból az országot bentazta. — Egész Lacedomon, — így kiállott fel, — hasonlít egy szántóföldhöz, melyet a testvérek testvériesen osztottak fel egymásközött.

Éppen oly örömet osztotta volna fel Lykurgus az ingó javakat is, mint a földet, de ezen szándékainak legyőzhetlen akadályok állottak ellent. — Kerülő utakon kísérlette meg tehát céljához jutni, s önmagától enyészteni el azt, mit hatalom szavával nem tudott megszüntetni.

Azon kezdette, hogy mindennemű arany és ezüst pénzt eltöltött a forgalomból, s ezek helyett vaspénzt hozott be. — Egy nagy darab vasnak csekély értéket adott, hogy nagy hely kellett csekély pénz öszszeg elhelyezésére, és sok ló a tova szállítására. — Sőt, hogy az emberek meg ne kísérték, legalább a vasért, a pénzt becsülni és gyűjteni, a vasat, melyet evégre felhasználta, elsőben tüzetesen ezetbe mártatta és megkeményítette miáltal minden egyébre haszonvetetlen lett.

Kinek lett volna mostkedve lopni, magát megvesztegettetni, vagy vagyont gyűjteni, midőn a kis nyereséget nem tudta sem elrejteti, sem felhasználni. — Nem volt elég, hogy Lykurgus minden az elfajulásra vezető eszközt elvont polgártársaitól, még azokat a tárgyakat is félre toltta s zemeik elöl, melyek őket arra ösztönözhetnék. — Így Spárta ércpénzét egy idegen kereskedő sem használhatta, mást pedig nem adhattak. — A művészek, kik a divat számára dolgoztak, eltűntek Spártából, külföldi hajók nem jelentek meg kikötőiben, a kalandorok nem mutattak magokat többé, hogy szerencsét prókáljanak az országban, egy kereskedő sem jött, hogy a húságot és a kéjgyönyört megsarolja, mert nem tudtak egyebet vinni magukkal vaspénznel, mely más országban megvetésben részesült. — A fényűzés megszűnt, mert senki sem talált benne időöltést.

több részben emberi képzeletet meghaladó sebes-séggel rohant résztint a párizs-patak irányában, résztint az ahoz közelebb eső utczákban, míg nem minden oldalról a várost ketté szelő Körözsho folyt, magával vivén a rombolás után elsodort épületi anyagokat, gerendákat, fahidakat, kerítéseket, ezekkel butodarabokat s egyéb faanyagokat; az utközbe eső, erős szerkezetű kőhidak vízáteresztés a szó teljes értelmében eltorlaszolta a víztömeget s minden irányban rombolva, pusztítva, söpörve, föltartozhatatlanul rohant, számtalan házak belsejét, pinczejét fekvésükhöz képest kisebb-nagyobb mérvben elborítva úgy, hogy a vezetésem alatt levő rendőrségek több házból a lakókat, különösen nőket, gyermekeket csak életveszélylyel lehetett megmenteni s más épületekbe szállítani.

Eddigi tudomás szerint egy ember-élet esett áldozatul: Papp János nevű kőmiveslegény, ki éppen a Stiedl-féle háznál dolgozott s az épület öszszerogyása alkalmával élve a vízbe zuhant s a tájétköző ár által tova ragadtatott, míg nem Perge István kertje végében egy fűzva-ágon fennakadt, honnan kihuztatott s hullája — neje kívánságára — haza szállítottatt.

A sebesültek száma sokra megy; sulyosan azonban csak bizonyos Kiss Tógyerné sérült meg, ki azonnal kórházba szállítottatt.

Az öszszedőlt, vagy nagyobb mértékben megromogt épületek következők:

Hidegser-utczában Kiss Bálint örökösök 26. sz. alatti házánál 1 szoba és egy konyha öszszerogyott; Szücs Mihály 21 sz. alatti házánál 2 szoba 1 konyha romhalmaz; Mile István 24 sz. a. háza egészen öszszedőlt s elsodortatott; Pethő József 25 sz. a. háza roskadozó állapotban van; Szabó József 33 sz. a. házánál 2 szoba, 1 konyha falai öszszerogytak s a víz által tovasodortattak; két lakó: Beke Imre és Juhász István összes házi butorai oda veszték; Sonnenfeld János 26—27 sz. a. gyára udvarán épült hosszú ház vége el van sodorva s az udvaron levő kisebbbzerű faépítményekben sok kár okoztatott.

Kálvária utczán, 55 sz. alatt a Fónagy László-féle kertben épült ház egészen öszszomlott, a házban levő butorok oda veszték; Léai József telken a deszkafedélű pincze tetőstől öszszerogyott; a gyufa-gyár-utczáru néző szöglet kökerítés falát a rohanó ár kidöntötte; Faragó István 55 sz. a. házában czerép-tetője egészen öszszerozott s bár senki hon nem volt, a butorok rendőri közegek által meg vannak mentve; özv. Greczko Mihályné 56 sz. a. házában hátsó része bedőlt, másik része dőlőfélben van, holmiai azonban kihordattak: ugyanezen szám alatt egy másik épület oldalai bedőltek, a tető fennmaradván, Csécsi I. napszámos és Sinkó Imre (megyei hajdu) lakók ingóságai megmentettek; Sinkó András, 57 sz. a. házában egy részét elvitte az ár, s a megmaradt rész egyik fala bedőlt, a

Lykurgus még egy más uton munkált az elfajulás ellen. — Bé hozta a közös étkezés intézményét, elrendelvén, hogy a polgárok egy közös helyen étkezzenek, s az előirt étkeket egymással megosszák. — Meg volt tiltva, saját szakácsok által drága ételeket főzteni, s otthon az elpuhultságnak szolgálni. — A közös lakomához mindenki bizonyos mennyiségű ételmi szert szolgáltatott havonként, s azért tartást kapott az államtól. — Tizenötön ettek rendszeren egy asztalnál, s hogy valaki az asztalhoz felvétessék, a többi asztaltársak beleegyezése volt szükséges. — Érvényes melegség nélkül senkinek sem volt szabad kimaradni; ezt a parancsot oly szigoruan megtartották, hogy maga Agis király is, — midőn egy szerencsés háboru befejezte után Spártába visszatért, s a feleségével akart étkezni, — elutasító választ kapott az Ephoroktól.

Az ételek közül híres volt a fekete leves*) Vidámság és tréfa fűszerezte lakomájokat, maga Lykurgus is annyira barátja volt a társas örömöknök, hogy az öröm istenének oltárt állított házában.

Ezen közös étkezések behozásával nagyon sokat nyert Lykurgus céljára nézve. — A drága asztali készletekbeni fényűzés megszűnt, mert a közös asztalnál senkinek használatosok efféléket. — A dobzódás örökre megszűnt, s ezen mértékletességnek és rendnek erős, egészséges testalkatok lettek következményei. — Az egészséges atyák csak erős gyermekeket nemzettek az államnak. — A közös étkezések megszokták a polgárokat, egymással élni, s magukat ugyanazon álamtest tagjainul tekinteni, nem is említve azt, hogy ezen közös életmód befolyással volt a kedélyek egyenlő hangulataira is.

Egy más törvény azt rendelte, hogy a házat csak oly fedéllel szabad fedni, melyet fejszével, s oly ajtóval ellátni, melyet a fűrészek segélyével készítenek. Ily rosz házba senkinek sem jutott eszébe, drága butorokat szerezni. Mindennek öszszhangban kellett állani az egészséggel.

(Folyt köv.)

*) Rendes ételeik a következők voltak: fekete leves, árpa kenyér, sajt, füge, olajbogyó. — A fordító. —

TÁRCSA.

Lykurgus és Solon törvényhozása.*)

Schiller után.

Likurgus.

Hogy Lykurgus tervét kellőleg méltathassuk, vissza kell pillantani Spárta akkori politikai helyzetére, s megismernedni azon közjogi szerkezettel, melyben ő Lacedomont találta, midőn új alkotmány tervezetét napvilágra hozta.

Az állam élén két király volt, egyenlő hatalommal; mindenik féltékeny egymásra, azon igyekezve, hogy magának pártot szerezzen, s ez által kormánylásának hatalmát korlátok közé szorítsa. Ezen féltékenységet, a két első király Procles és Euristhénos mindkét nemű utódai is örökölték egész Lykurgusig, ugyanannyira, hogy Spártát ezen hosszú időköz alatt szünteleni pártharcok nyugtalantították.

Nagymérvű kiváltságok által igyekezett mindenik király lekenyerezni a népet, mely engedmények kihágásra végre lázadásra vezették azt. Monarchia és demokrácia közt ingadozott az állam ide, oda s gyors fordulatokkal ment egyik szélsőségből a másikba által. A nép jogai és a királyok hatalma közt nem voltak a határok kijelölve. A gazdagság egynehány család kezében öszpontosult, kik elnyomták a szegényeket, s ezeknek kétségbeesése zendülésben nyilvánult. Benső egyenlenségek állt meg hasonlva, a gyenge államnak vagy a harcos szomszédok zsákmányává kellett válnia, vagy több kisebb részre oszolnia.

Igy talála Lykurgus Spártát; a királyi és nép-hatalomnak korlátlanúsága, a vagyonnak a polgárok közötti egyenlőtlen felosztása, a közszellem és egyetértés hiánya, s a teljes politikai gyöngeség voltak azon bajok, melyek leginkább feltűntek a nagy törvényalkotó előtt, ezekre fektetett tehát fő-sulyt törvényalkotásakor.

Elérkezvén a nap, melyen Lykurgus törvényeit kiakarta hirdetni, harmincz előkelő polgárt, — kiket már ezelőtt megnyert tervének, — fegy-

*) Az eredetét lásd Schiller művei, 9 kötet, 283 lap 1844-iki stuttgárti és tübingai kiadás.

többi része pedig összeropadozva lakhatlanná vált, házbeli butorai megmentettek, udvarán lerakott tüzi fája azonban áldozatul esett. — Kálvária-utcán Dorconczki Mihály 58 sz. a. házának hátulso fala kidőlt, a többi része össze van hasadozva, kerítése elsepertett.

Külváros nagy-hatyu-utca 80. sz. a ház hátulja a reá hulló esővíz következtében összerogyott.

Váralján nagymalom-utca 129. sz. a. Hodányiféle örökösök háza, melynek nádtetőzete nagyrészt elhagyatottsága miatt hiányzott, a zápor ömlése közben összerogyott; szerencsétlenség emberekben vagy állatokban nem történt.

Özveg Szabó Jánosné ugynevezett „nemzeti hid”-jának fele-részét a Kőrös árja elszakította, miután Feldman Jakab uszodájának romjait a hid-lábakhoz sodarta, a hol is fennakadt, miglen a hidal együtt elsodortatott. — Szent-János utcán a vas-fürdő átellenében levő nádasház egyrésze leomlott s lakhatlanná vált, a butorok megmentettek.

Külföldi hírek.

A „Times” párisi levelezője szerint a hadi kártérítés 4-ik milliárdja utolsó negyedének kifizetése a jelen perczben már be van fejezve. Az 5-ik milliárdra a kormánynek már 700 millió frank van kezében készpénzben és jó váltókban. Szeptember 2-ig még 400 millió fog befolyjni. E szerint a hadi kártérítés teljes kifizetése egészen biztosítva van, a nélkül, hogy ez legcsekélyebb zavart is okozott volna bármely európai pénzpiaczon s a nélkül, hogy a francia bankhoz kellett volna folyamodni.

Challemel-Lacour radikál követ 6-kán találkozt Thierssel s ez alkalommal biztosítá őt, hogy számíthat Gambetta és barátjának támogatására a köztársaság végleges megállapítása végetti törekvésben. Ugyan ő biztosítja a köztársaság elnökét afelől, hogy Barodett megválasztása nem ellenségeskedési tény a kormány ellenében.

A „Soir” szerint Barodett, Latrade, Locroy, Turigni, Gagneur, Dupony új követek egyetemlegesen egy manifestumot fognak közzétenni, melyben kijelentendik, hogy ők saját választóik akaratát hiszik tolmácsolni, midőn teljes támogatást ígérnek Thiersnek a köztársasági kormányforma végleges megalapítására irányzó törekvéseiben. E manifestumban továbbá az egyetértés és kibékülés iránti óhajtasukat s Thiers iránti teljes bizalmukat is kifejezendik.

Münchenben Gizella hgnő névnapjának megünneplésére 7-én este a bajor királynál a müncheni kir. palota ünnepélyesen kivilágított teli kertjében családi ünnepély rendeztetett. Még előbb Lipót hg és Gizella hgnő az ő tiszteletükre a cs. k. osztrák-magyar követ b. Bruck által rendezett francia szini előadásra is megjelentek. Ezen előadásra az összes kir. hgek és hgnők, a diplomaiati testület, valamint a fensőbb aristocrazia is meg voltak hívva. A szerepek főnemes személyiségek kezeiben voltak.

Szt.-Pétervárról 8-ról jelentik, a Krasnowozski hadosztály márczius végén 12 század gyalogságból 100 kozákból állva, 16 ágyuval s néhány röppentyűkészülékkel Dudur és Ismischyr irányában Chiva felé indult el; annak 785 werstnyi utat kell tennie. A kinderlini öbölben összejött Mangislaki hadosztály ápril 26-án 12 gy. századból, 1 árkászostály, 600 főnyi néphad-lovasságból állván 6 ágyu és 3 röppentyűkészülékkel Aybugir irányában kiindult, hol a Worewkin tbkkaali egyesülés eszközöltetik. Ez utóbbi menetut összesen 675 werstnyi hosszúsága. A csapatok egészségi helyzete kitűnő.

Szt.-Pétervárott Vilmos császár részt vett 7-én a Konstantin nagyhgnél adott családi ebéden, este jelen volt a német nagykövetségi palotában adott táncvigalmon s 8-án esti 7 órakor Gatschinából a legjobb egészségben elutazott. 9-én Königsbergben 130 terítők lakoma adottott.

Madridból, 8-ról hivatalosan megerősítették a Dorregaray-féle carlista csapat szétveretése. Egy Badajozból elindult vonat, valamint egy futárvo-net Andalusában megállították s az utasok kiraboltattak. Azt állítják, hogy Novillas nagyobb csapatokkal ismét Navarrába fog menni. Topete, ki az ápril 23-ki eseményekben való részvétellel vádoltatott, foglyul jelentkezett. Azt hitték, hogy ő másnap ismét szabadságra fog helyeztetni. A hadügyminiszter távolléte alatt Figueras vevé át ideiglenesen a hadügyi tarczát.

A nemzetgyűlés elnöke tiltakozik az állandó bizottmány feloszlatása ellen.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, május 13-án.

— **T. olvasóinkat kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket mihamarább megújítani, nehogy a lap küldésében fenakadás történjék.**

— **Curiosum.** A kolozsvári távirtdánál levő székely ifjak kapnak egy ívet, hogy a székely pályadíjra ők is adhassák össze filléreiket. Természe-

tesen és lelkiismeretesen ezt meg is tették mind. Azonban a külföldi távirtdán tisztelt a székely ifjak ez adakozását kancsal szemmel nézték s azon ürügy alatt, miért mellőzik őket, botrányos kihallgatást és jegyzőkönyv felvétel vittek véghez, mivel a hazafias cél előmozdítását ő nekik be nem jelenték. Kérdjük: hogyan történhetik efféle m. kir. távirtdánál?

— **A jogászok tavaszi mulatsága,** mely minden évben igen fényesen szokott sikerülni, június 7-én lesz a sétatéri arénában.

— **E hírrel kapcsolatban** közöljük a rendező bizottság névsorát. Elnöke a bizottságnak Gr. Csáky Miklós, választmányi tagok: Gruber József, Szereday Aladár, Ürmösy Lajos, Török Dénes, Herszényi Kálmán, Keresztes István, Balogh Sándor, Gyárfás Endre, ifj. Biasini Domokos, Szentiványi József és Márkovics Antal urak.

— **Avignonból** érkezett távirat szerint a tudományos világot Stuart Mill elhalálával nagy veszteség érte, ő a világirodalom dicsőségének igen jelentékeny részét képezte, művei nem csupán az angoloké, hanem minden művelt nemzet közkinesei. Műveiből nyelvünkre a „Szabadság” Kállay Béni, a „Képviselői kormány” Jánosi Ferenc fordításában megjelentek, „Logiká”-ját pedig most fordítja a tudományos akademia. Ő nagy nemzetgazdász, társadalmi tudós, a reformeszmék, köztük a női jogok hatalmas bajnoka, s oly mély gondolkodó volt, hogy halálában nem csak egy nemzet, hanem az egész emberiség, nagy veszteséget szenvedett. Egyik legszebb jellemvonása volt, hogy nejt ő nagyszellemű aszszonyt rendkívül szerette, a „Szabadságról” írt művét az ő emlékének ajánlotta, s midőn meghalt, sírját Avignonban minden évben meglátogatta, a sors ugy akarta, hogy őt magát is ott, ily kegyeletes látogatás alkalmával érje a halál.

— **A kolozsvári tűzoltókat** képviselő 12 tűzoltó Nagy-Szebenből hétfőn délbe érkezett vissza Popinai Nándor alparancsnokkal együtt, ki szintén jelen volt a nagy-szebeni tűzoltó ünnepélyen.

— **A májálisoknak** kedvez az idő, tegnap már szép derült napunk volt s ennek annál is inkább örülhetünk, minthogy e héten is 3 tavaszi mulatság gyönyöreit élvezhetjük háboríthatlanul. Legelső májális lesz a rom. kath. gymnasium ifjuságáé csütörtökön a „Törökvágás”-on.

— **Élőgyermek a szemétdomb alatt.** Nagy Lajos unitárius gymnasiumi tanár vasárnap délután a patai úton egy kis gyermeknek lett megmentőjévé, kit a kegyetlen anya nem átalotta a szemétdomba elátni. Az eset igen egyszerűen költötte fel figyelmét. Ugyanis a szemétdomb mellett haladva, gyenge siró hangot hallott, mintha a föld alól jönne. Csakhamar meggyőződik a valóról, midőn botjával ásní kezd és a szemétdombban két lábnyi mélyen egy kis csecsemőt talált. A tanár könyörülő szíve megszánta az elkinzot és sokat szenvedhetett kisdedet, kinek halálát némileg késleltette a szalmás szemeten keresztül járó levegő és egy közel lakó szegény asszony gondjaira bízta, s azután jelentést tett ott, hol bizonyára tudni fogják kikiktatni azon kegyetlen anyát, ki gyermekét élve temeti el.

— **A bécsi világkiállításon** a magyar csárdát Lajos Victor, Rainer Zsigmond főherczogek és a toskanai nagy herczog is meglátogatták, jóízűen magyarosan gujástust, asztali bort, és házi-kenyeret reggeliztek.

— **A esik-pálfalvi** községi alsó elemi népiskolánál — az iskolaszék határozata folytán e hó 25-ik napján tartatik a vizsga. Mire ugy az illető szülőket, mint a tanügy barátait tisztelettel meghívja, Csik-Pálfalván, máj. 10. 1873. az isk. szék megbízásából: Csiszér Pető isk. széki jegyző.

— **A savó gyógy-kura** folyó hó 16-án a sétatéren kezdetét veszi; eziránt értekezhetni, különostorutca 127 h. v. szám alatt a bérlővel d. u. 2—3 óráig és a sétatéri kioszkban.

— **Szilágyban** a hideg a mult hetekben nagy kárt tett: Szilágyaság legfőbb terményét a bort és gyümölcsöt teljesen megsemmisítette; a gabonának nem ártott.

— **A kiállítást máj. 8-án** gyéren látogatta a nagy közönség, az időjárás igen hűvös volt. Ellenkezőleg a Bécsben idő. ő fejedelmi vendégek majdnem teljszámban meglátogatták azt. A walesi herczog a szépművészetek kiállítását s a német koronaherczog a gépésarnokot látogatták meg.

— **Tigris vadászat.** Egy szép reményekkel kecsgetelő fiatal ember Gay ur, ki csak az imént tért akademiái tanulmányainak bevégeztével Angolhonból keletindiai hazájába vissza, lett egy tigris vadászat áldozata. G. ur hazatérte után, hogy magát az építészeti szakban kiképezze, bizonyos Marril ur keze alatt kezdé hivatalos pályafutását. Ezalatt Sanigram közelében, nem messze Kurum Nuggertől, egy emberevő tigris pusztítá a lakosságot, miáltal a nyilvános építkezéseknél foglalkozó munkások szenvedtek leginkább. Marril ur maga is bátor vadász, elhatározá a garázdálkodásnak véget vetni; Gay ur, ki eddig még tigrisvadászatban részt nem vett, hozzá csatlakozott s négy-négy Sikari társaságában neki indulnak s hajókkal a vadat felverették. Marril ur s a sikarik egyike egy fa alatt foglaltak állást,

mig Gay ur s a többi sikarik fákra mászkáltak. A tigris a sűrűből kiüzetve egyenesen Marril urnak rohant, ki térdre esve süte el fegyverét; a golyó az állat alsó állkapcsát zúzta szét. De mielőtt M. ur felemelkedhetett volna, már le volt terítve lábával, sikari pajtásával együtt a neki fűhódított állat által. E pillanatban Gay ur, ki vigyázatlanságból addig félszkelődött a fán, elveszté az egyensúlyt, s egyenesen az állat háttára esett; ez új ellenfelének fordult s azt körmeivel szétszaggatni kezdé. Marril ur magához jöve puskája után nyult, de az használhatlan állapotban volt. Mozdulatát látva a tigris, visszavonult. De a fiatal G. ur már ekkor izre porrá volt törve s nemsokára megis halt.

— **A krakói lengyel akademia** megnyitása nagy ünnepélyességek közt ment e napokban végbe. A lengyeleknek mint nemzetnek kívánsága ment az által teljesülésbe. Lajos Károly főherczog a király testvéröccsese, mint az említett intézet főprotektora elnököl az ünnepélyen. Az eddig tartózkodó és bizalmatlan lengyel nemzet éljenkiáltásokba tört ki, a protektor főherczog megnyitó beszédének végeztével.

— **Talált régiségek.** A velencei tartományban nem messze Konkordiától, egy ottani háztulajdonos, új építkezések alkalmával alapásatásokat eszközöltetett. Egy meternyi mélységben, fővény réteg alatt, egy sarkophagra akadt, mely után még valami 13-at ástak ki s még most is azt hiszik, hogy többet fognak kiásni, mindnyájának ugyanaz az alkotása, két meter hosszúak, s egy meter szélesek, $\frac{3}{4}$ meter magasak. Egy némelyikén dombormű faragványok vannak; az egyiknek födelén Konstantin császár monogramja látható. Egy bronzé pénzemet is találtak az egyik kőkoporsóban, melynek egyik oldalán ez van írva: „Imperator Alexander Pius Augustus”; a másik oldalán pedig: „Mars ultor, Senatus Consultus.”

Képesarnok.

Borszék.

gyógyászati és nemzetgazdasági szempontból.

(Irtá Cseh Károly orvos-sebész tudor, szülész, volt borszéki fűrdőorvos és országos képviselő. A „fő-kut” látképpel és egy térképpel 248 l. Ara 2 frt.)

Ezeknél fogva szándékom, mihelyt az idő és teendőim megengedik, a Szék völgyében kutatásokat tenni. Közlebről ezen czéltól Tölgyes felé is tettem kirándulást, a hol szerencsés is voltam egy pár régi talált eszközt láthatni. Megbizott emberem sajnálkozott a felett, hogy nem tudta eddig, miszerint ezen eszközök és pénzeknek birtokába óhajtok jutni, mert azokból nagyobb mennyiséget szerezhetett volna számomra meg, minthogy — kivált pénzeket — nagy mennyiségben találtak, de azokat részint Brassóban, részint pedig egyébutt a zsidóknak és más pénzkereskedőknek elárusították.

Ezeket szükségesnek láttam a kérdéses levélből idézni, hozzátéve még azt is, hogy Margitay a Borszákon talált pénzekből néhány darabot jeles régészünk, Henszelmannak is küldött fel, s hogy római pénzek, az kétségbevonhatlan. Mindezek azt látszanak bizonyítani, hogy Borszáket és környékét már a rómaiaknak ismerni kellett, mert különben megmagyarázhatlan, hogyan kerültek ilyenmő régi-ségek ily nagy mennyiségben ezen helyekre. Sőt Margitay több elbontott régi ház fundamentumában talált kötéglá stb. vegyületekben római ut — stratum — anyagát véli gyaníthatni. Mindenesetre a fönnebbi adatokra felhívjuk régészeink figyelmét is; mert ezeknek constatalása által a római uralomnak Borszék környékére kiterjedése is bizonyított tény nyé válnék. Mi itt ezeket csak jelezni óhajtottuk azon czéltól, hogy az illetőket figyelmeztessük.

A fönnebb elmondottak daczára s daczára továbbá, hogy a szárhegyi ferenczi-szerzetesek, majd pedig a gr. Lázár-család is buzgólkodtak ezen borvizforrás — illetőleg fűrdő — lehetőleg jókarbai hozatalán, Borszék egész jelen század elejéig kevés figyelemre méltatott.

Az első figyelemreméltó tény gyanánt azt jegyezhetjük föl, hogy már 1762-ben az első székely gyalogezrednek egy állandó őrháza található a forrás közelében, a mely mintegy kiinduló opntját képezte a leendő gyarmatnak. Nemsokára azután egy valószínűleg lakásra szánt házat is épített az ezred, a melynek számára Ditró és Szárhegy községek által azon egész telek, melyen az épület fölemelkedett, birtoklási jogba adatott. Már 1764-ben Borszákon a következő házak voltak fölépitve: az első székely gyalog-ezred háza és a csik-szt.-domokosi születésű csikszéki főkirálybíró, az elhalt Sándor Mihály háza. Nemsokára némely előkelő és befolyásos egyének is megllátogatták ezen gyógyforrásokat, már 1776-ban némely vendéglőféle is építettett a még minden oldalról a legóriásabb rengeteg által környezett helyen, a hová még semmiféle tulajdonképeni ut nem vezet.

Ezen kitűnő gyógyforrásnak hirneve nemsokára egész Bécsig elhatott; és így már az 1773-ban Bécsben az „Akadem. Dissertat.”-ban Wagner L.-tól, nemkülönb Crantz H. J.-nak az osztrák birodalom gyógyvizeiről írt munkájukban Bor-

szék gyógyvizeiről már említést tesznek. 1793-ban pedig Erdély főorvosa, Neustädter ezen gyógyvizeknek a különböző betegségekbeni hatásáról értekezik (Siebenbürgische Quartalschrift; 1793 III. S. 179). 1803-ban II. József császárnak egyik szorgalmas és kedvelt irodai tisztje, Günthner, a borszéki borviznek jótékony hatását saját magán tapasztalván, azt Bécsben árulni kezdte. Ezen alkalomból a bécsi orvosi facultás vizsgálódása tárgyává tette és egy fontban 30 köbhüvelyk szénsavat s 16 szemer (gran) szénsavszikeg jelenetét mutatta ki.

Ezen időtájt Borszék gyógyvizei a tulajdonos két községgel által már bérbe voltak adva s még pedig Zakariás Antal és Puskás Antal haszonbérőknek évi 30 váltó (12 osztrák) forintért. A haszonbérői felügyelő ezen időben Zakariás Isván volt, s nagy, több kupás üvegekbe, fakannák (kupák) kal töltötte a borvizet. Ekkor még az üvegek lepecsételtetésének magas titka nem volt Borszákon fölfedezve, hanem a helyett a lantorna (vékony hólyag) tette meg a lepecsételésének fontos szolgálatát. Az így elkészített üvegeket rendszeren átvetőkbe rakták; az ily átvetőkkel aztán az apró, kitaró, hegymászó székely lovak hátai lehetőleg megterheltek, hogy közel és távol vidékekre szállíttassanak az ily borvizes üvegek.

Roppant kezdetleges állapot volt ez; és ki tudja? mily sokáig fogott volna tartani, ha egy tevékeny, vállalkozó szellem nem akad, aki ezen gyógyviz hírnévre emeléseért oly sokat nem teendett volna. Ezen férfi Zimmetshausen Antal tanácsos, a ki méltán megérdemli, hogy most, miután ő már rég a sirban porladoz, méltó elismerésünk hálájával adózunk neki. Ez nemcsak jogos, de ezt nem tenni, egyenesen rut hálátlanság is volna.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius 10-én megváltoztatván, következő menetrenddel indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul naponként háromszor, reggeli 8, délután 4 és estvéli 7 órakor, a délutáni 4 órai menet Szeben, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti összes várákozás nélkül, az estvéli 7 órakor induló gyorskocsi a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatlakozik várákozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul naponként kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszeben, Segesvár, Károlyfehérvár és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindég két gyorskocsi fog Felvinczen lenni, ugy, hogy bármennyi utas jönne is a három irányból, a tovább szállításra bizonyosan számíthatassanak.

Kolozsvárról Szamosújvárra és Deésre naponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor. ponta kétszer, reggeli 7 és délután 3 órakor.

Arszabály 30 font szabadpodgyászszal: Kolozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr; Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza 1-50 és közbelső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. Kolozsvárról Szamosújvárig vagy vissza I. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Kolozsvárról Deészig I. és közbelső Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. A közbeeső kisbelső állomások 40 krajczárjával mértföldenként számítatnak, azon megjegyzéssel, hogy a megkezdett mílrd egészbe számíttatik.

Minthogy a t. cz. utazó közönség kényelmére az intézet minden lehető kényelemtől gondoskodik, reméli további pártfogásait is megnyerhetni.

Kolozsvárt, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.
gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Arjegyzék. máj. hó 8-án tartott hetivásárról (alsó a. mő középár.) Tisztabuzza 7 ft. 80 kr. Elegybuza 5 ft. 46 kr. Rozs 4 ft. 50 kr. Arpa 2 ft. 82 kr. Zab 1 ft. 82 kr. Törökbuza 3 ft. 78 kr. Pityóka 2 ft. 60 kr. Marhahus fontja 25. Kolozsvárt, május hó 8-án 1873.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Máj. 12-ről. 1873 5%, metaliques 66.75. nemzeti kölcsön 71.75. 1860-diki államkölcsön 95.50. Bankrészvények 910.—. Hitelrészvények 304.—. London 109.10. Ezüst 108.—. Cs. kir. arany —.—. 20 frankos arany 8.80.

Földterhermentesítési kötvények: Magyar 77. 50. Temesi 77.—. Erdélyi 77.50. Horv. Szlavon. —.—.

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

Árlejtési hirdetmény.

A szamosújvári m. k. országos fegyintézetnél építendő vízvezetékhez szükséges-
tett összesen 8009 frt 65 krral előirány-
zott munkálatok biztosítása végett, a nagy-
méltóságú m. k. igazságügyminiszteriumnak
folyó hó 2-kán 15686 sz. a. kelt rende-
lete következtében f. évi **július hó 4-én**
d. e. 10 órára, egy az intézet hivatalos
helyiségében megtartandó nyilvános ár-
lejtés iratik ki, — melyre a vállalkozni ki-
vánók azon észrevétellel hivatnak meg, mi-
szerint ezen árlejtéshez az előirányzott
összeg 10%-nak bánatpénzül leendő le-
tétele után mindenki hozzá szólhat.

Az árlejtésre kitűzött határidőig 10%
bánatpénzzel megterhelt irások ajánlatok is
elfogadhatók.

A bánatpénz megfelelő belföldi állam-
papirokban is lehetősé.

A műtani iratok s a szorosabb építési
feltételek az intézet hivatalos helyiségében
a szokott hivatalos órák alatt az árlejtés
előtt is megtekinthetők.

Szamosújvárt 1873. Május hó 7-kén.

A m. kir. országos fegyintézet igazga-
tósága.

Sz. 917—1873. 815 2—2

Hirdetmény.

A képviselő közgyűlésnek 25 1873
számu határozata következtében ezennel
köztudomásra hozatik, hogy Kolozsvár sz.
kir. városának, a kolozsvári, felki és ko-
ródi határán levő erdőben a vadászat joga
a f. 1873. év jul. 1-től 1874-ik évi de-
cember végéig, — évi 100 frt felkiáltási
ár mellett, **f. évi május 26-án reg-
geli 9 órakor** a város házánál emele-
tetlen a 4-ik számu teremben, a legtöbbet
ígérőnek nyilvános árverésen haszonbérbe
fog adatni.

A haszonbéri feltételek napenként a hi-
vatalos órákban megtekinthetők a város há-
zánál emeleten a 8-ik számu szobában.

Szab. kir. Kolozsvár város közigazg. ta-
nácsától, Aprilis 29-kén. 1873.

818 1—3

Ügyvédi iroda.

Van szerencsém tudatni a f. cz. közön-
séggel, hogy ügyvédi irodámat M.-Luda-
son folyó hó 10-én kinyitottam.

Maros-Ludas május 10-én 1873.

Frichi Fekete Sándor
h. ügyvéd.

820 **Árverési hirdetmény,** 1—3

Ezennel közhírré teszi alóli igazgatóság, hogy a kolozsvári hitelbank és zálog-
kölcson-intézetnél elzálogosított s folyó évi **april hó végéig** lejárt, és még ki
nem váltott tárgyak az I. II. osztályból nyílt árverésen el fognak adatni, és pedig az
I. osztályu tárgyak, u. m. ruhanemük, házieszközök, árak stb. árverezése lesz

folyó évi június hó 9-én.

A II. osztályu tárgyak, u. m. arany-, ezüst-nemük, ékszerek stb. árverése lesz

folyó évi június hó 16-án.

Az árverezések az intézet helyiségében mindig délután 3 órakor kezdődnek.
**Figyelmeztetés! A kiváltás vagy átírás végett beadott, de még ki
nem fizetett s az intézetből el nem vitt zálogjegyek tárgyai ez alka-
lommal hasonlólag elárvereztetnek.**

A zálogtárgy tulajdonosa fel van jogosítva az eladásra kitélt tárgyat az árverés
kezdete előtt még kiváltani vagy átírni, a már eladott tárgyakból a bejött többlet
hasonlag őt illeti.

A vevő tartozik a vételért rögtön lefizetni és a tárgyat elvitetni.

Kolozsvártt, május 12-én 1873.

**A hitelbank és zálogkölcson-társulat
igazgatósága.**

Kis részletfizetésre

évnegyedenként és havonként

árulunk egyes sorsjegyekre szóló részletjegyeket, tetszés szerint egybeállított cso-
portokban s a legjótányosabb feltételek mellett.

**Mindjárt az első részlet-fizetés teljesítése után s a részletek
törlesztése közben egyes-egyedül valamennyi sorsjegy nyerő
számaira játszik a vásárló!**

A közelebbi huzásokra

különösen ajánljuk

a magyar elsőbbségi sorsjegyeket

huzás május 15-én, főnyeremény 150,000 frt.

1864-ki sorsjegyeket,

huzás június 1-én főnyeremény 250,000 frt.

a 3°-kos török sorsjegyeket egyenkint 400 frtjával.

huzás június 1-én, főnyeremény 300,000 frank.

Az osztrák ipar-bank Részletfizetési osztálya

azelőtt

Fürst Ede

Bécs, Sz.-Istvántér. 2 sz.

(Utánnomat nem díjaztatik.)

810 3—5

Fogfájást

bármí nemü legyen az, még ha odvasok vagy rökönödöttek is a fogak, tartósan meg-
gyógyíttatnak a híres indiai kivonat által. Fejűlmutatatlansága miatt e kivonat világ-
hírű lett, s egy családnál sem volna szabad hiányoznia.

Valodi minőségben 35 és 70 kros üvegekben kapható az egyedüli rak-
tárakban **Kolozsvártt: Wolff János** gyógyszerésznél, **Beszterczén: Dietrich és**
Fleischermél, Déván: Rosnyák A.-nál, Nagy-Enyeden: Horvát Ferencznél.

Eskoros rohamokat (Nyavalyatörés)

gyógyít levelezés útján a eskor szakorvossa **dr. O. Killisch, Berlin, Louisenstrasse 45.**
E pillanatban 1000-nél több beteget van kezelése alatt.

661 62—*

799

4—10

Gruber János

Pesten, Lipótváros, Széchenyi- és csillagutca 6 sz.

ajánlja nagyválasztékú

Kehlheimi márvány-lap-, lithografkő-, fizező- és éjjeliasztal-lap-raktárát minden
nagyágban, **tömörmivű jól kiszáradt parkettait, valódi angol Robinspatent Port-
land-cementjét** védbéllyel, **kufsteini vízhatlan cementjét, alabástrom stuk-
kátúrját és mezei gipszét;** továbbá mindennemű bajor földfestékeit, fehér ólomát,
fehér gáliczát, Ultramarin kék és tört olajfestékeit.

Firnizok, lakkok, lenmag- és fa-gépolaj, legjobb angol kőszén-kátrány, leg-
tisztább fakátrány és vörös benzin-lakkátrány házfedelek behuzására; zeolithkő-fe-
dellapok, asfalt, tűzhatlan téglák és tűzhatlan agyag; belga pátens-kocsikenőcs,
fehér szurok, gyanta, sörfőző szurok és fenylenev, finum szurok czípészek, kefekötők,
kovácsok és hajók számára.

Minde cikkek ezután saját házámmal Lipótváros, csillagutca 6 sz. a. újan fel-
állított fiókraktárban is kaphatók.

768

1—7

Bollinger Ferencz bécsi gépmérnök

ujanjavitott s ujjabb időben legkeresettebb

HORDOZHATÓ JÉGPINCZÉK

gyára, ajánlja legjelesebb jégpinczéit sör és bor sat. számára, jég-hűtő
készülékek, ételek, tej, hús, zsirnemük sat. eltartására, vízűtő készü-
lékeit, fagyalt-gépeit és reservoirit fagyalt számára, aránylag leg-
olcsóbb árban. Ajánlja továbbá az említett cég pezsgő- és őnpezsgő-csapjait
s hordódugaszait, pincze felvonóit, jégkészülékekkel és a nélkül, s min-
denféle igazításokat eszközöl, valamint csapokat és dugaszokat ujjakkal becsérél. Me-
grendelésüket az említett tárgyakra, valamint vendéglők és kocsmák be-
rendezésére elfogad, pontosan és jutányosan teljesít, s kívánatra mintákkal és
árjegyzékekkel szolgál a

gyári tóraktár, Bécs, Wieden, Heumühlgasse Nr. 2.

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI

KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvártt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alóli könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonanfelszerelt és ízletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben
van, hogy mindennemű **nyomda megrendelést** elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhierek,
baromútlevelek, vásárcédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA **1 frt.**

FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda. — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papirok a legelső papir-gyárakból szereztet-
nek be, és azok a hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttatnak, és a legszükségesebb mintázatokból kész raktárt tart, a meglevőket postafordultával, a szo-
katlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosíthatik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.

72—*